

Till Försvarsdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar på betänkandet ”En modell för svensk försörjningsberedskap” (SOU 2023:50)

Saco tackar för möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet ”En modell för svensk försörjningsberedskap” (SOU 2023:50).

Saco tillstyrker utredningens förslag, men konstaterar samtidigt att utredningen i sig saknar svar på frågor som är centrala för att modellen ska kunna fungera i praktiken.

Även om utredningens modell är bra finns en rad förutsättningar som alltså måste vara uppfyllda för att den modell som utredningen föreslår ska fungera. Saco vill särskilt peka ut följande områden som kritiska för framgång:

- Tillräcklig finansiering

Utredningens förslag till finansiering är i sig inte fel, men en utmaning är att förslagen förutsätter att folkvalda på olika nivåer, chefer för myndigheter, organisationer samt verksamheter över tid avsätter de resurser som uppgiften kräver. Att detta kommer att bli mycket utmanande är lätt att inse mot bakgrund i att antalet 80 åringar den närmsta tioårsperioden ser ut att öka med omkring 50 procent. Att förvänta sig att verksamheter som resursmässigt riskerar att gå på knäna i alla lägen ska prioritera något som kanske händer är väldigt optimistiskt.

- Kompetensförsörjningen

Bristande tillgång på medarbetare med rätt kompetens är en påtaglig utmaning. Frågorna utreds och bör utredas i annan ordning men Saco anser att utredningen inte i tillräcklig grad uppmärksammat kompensförsörjningsfrågornas strategiska betydelse för att föreslagna modell för försörjningsberedskap ska kunna fungera i praktiken.

Saco har inte uppfattat att utredningen valt att inte föreslå någon funktion för samråd i kompetensförsörjningsfrågor. För det fall det är utredningens mening att föreslagna Försörjningsberedskapsråd också ska omfatta frågor om kompetensförsörjning anser dock Saco att de tre centrala arbetstagarorganisationerna bör finnas representerade.

- Tillsyn och uppföljning

Förslaget att införa en skyldighet för kommuner och regioner att på begäran av länsstyrelsen lämna information om sina behov av försörjningsviktiga varor och tjänster samt att MSB får rätt att meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten är positivt.

Saco konstaterar samtidigt att utredningens förslag, trots länsstyrelsernas möjlighet att begära information, i hög grad tycks bygga på tillit till att alla involverade myndigheter och verksamheter mer eller mindre själva ser till att dra sitt strå till stacken. Saco anser att det här finns en uppenbar risk för att resurs- och kompetensbrister över tid uppstår i de många verksamheter som ska vara involverade. Saco anser att detta i så fall kan få negativ inverkan på försörjningsberedskapens kvalitet. I värsta fall leder det till att ansvariga myndigheter har en rapporterad bild av beredskapens nivå som inte fullt ut överensstämmer med den verkliga beredskapens nivå.

Det faktum att det idag finns många privata utförare inom välfärden är en särskild utmaning både när gäller att få modellen att fungera och för möjligheterna till uppföljning. När många organisationer är involverade blir arbetet att säkerställa en god beredskap mer komplicerat. Saco anser att utredningen inte i tillräcklig grad angjort detta problem.

Sammanfattningsvis menar Saco att det är en brist att utredningen inte lämnat förslag på ändamålsenliga funktioner för tillsyn och uppföljning. Insatser för detta behöver också rymmas inom ramen för förslagets finansiering.

Med vänlig hälsning Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Ossian Wennström
Utredare